

تاریخ

۱- گزینه «۴» - سبک نگارش در بسیاری از آثار تاریخ‌نگاران سنتی، سخت است.

رد گزینه‌های «۱» تا «۳»: عده‌ای از تاریخ‌نگاران سنتی، بیش‌تر به ثبت وقایع شاهان و امور آن‌ها همت داشتند. آن‌ها آثار خود را غالباً با خصوصیات ادبی تألیف می‌کردند. تحلیل و تفسیر، کم‌تر در این آثار به چشم می‌خورد.

(ربیع) (پایه دوازدهم - درس اول - صفحه ۲) (دشوار)

۲- گزینه «۴» - محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه، از مورخان مشهور عصر قاجار، یکی از چهره‌های برجسته فرهنگی این دوره بود که به ریاست دارالترجمه همایونی برگزیده شد.

(سراسری داخل کشور انسانی - ۹۹ با تغییر) (پایه دوازدهم - درس اول - صفحه ۳) (دشوار)

۳- گزینه «۲» - گسترش کشفیات باستان‌شناسی در ایران، منابع نوینی را پیش روی مورخان قرار داد و زمینه تحولی عمیق و اساسی را در تاریخ‌نگاری فراهم آورد.

رد سایر گزینه‌ها: سایر گزینه‌ها از اهمیت فراوانی برخوردار بودند، اما تنها موردی که موجب تحولی عمیق و اساسی در تاریخ‌نگاری در ایران شد، گسترش کشفیات باستان‌شناسی بود.

(سراسری خارج از کشور انسانی - ۱۴۰۱ با تغییر) (پایه دوازدهم - درس اول - صفحه ۴) (دشوار)

۴- گزینه «۳» - یکی از پیشگامان انتقاد به تملق و متکلف‌نویسی، خاوری شیرازی مورخ مشهور زمان فتحعلی‌شاه و نویسنده تاریخ ذوالقرنین است. او به حقیقت‌نویسی و مختصرنویسی علاقه نشان داد و تملق‌گویی را نکوهش کرد؛ چنان‌که در این‌باره نوشته است: «تاریخ‌نگار را هم لازم است که راست‌گفتاری پیشه کند... فرشته را دیو نخواند و دیو را فرشته نداند...» البته او خود همه‌جا پایبند به این نظر نبوده است.

رد گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴»: موارد (الف) و (پ) مربوط به یکی دیگر از مورخان به نام «میرزا محمدجعفر خورموجی» است و هر گزینه‌ای که شامل یکی از این موارد باشد، رد خواهد شد. (ربیع) (پایه دوازدهم - درس اول - صفحه ۵) (متوسط)

۵- گزینه «۱» - میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده و میرزا محمدجعفر خورموجی هر دو جزو منتقدان تاریخ‌نگاری سنتی محسوب می‌شوند. در صورتی‌که رضاقلی‌خان هدایت، یک مورخ باروش سنتی بوده و آخوندزاده در رساله ایراد، شیوه تاریخ‌نویسی رضاقلی‌خان هدایت را به‌دلیل استفاده او از شعر در بیان رویدادها و به‌کار بردن الفاظ مصنوع ادبی مورد انتقاد قرار داد.

(ربیع) (پایه دوازدهم - درس اول - صفحه ۵) (متوسط)

۶- گزینه «۴» - گسترش مدارس جدید، تأسیس دانشگاه و رواج آموزش تاریخ به‌عنوان یک رشته علمی در دوره معاصر، به‌ترویج و توسعه روش پژوهش علمی تاریخ در ایران کمک شایانی کرد. علاوه بر این، ایجاد مراکز تحقیقاتی و نشریات تخصصی در حوزه مطالعات تاریخی و نیز تألیف، ترجمه و نشر کتاب‌ها و مقاله‌های علمی فراوان، تأثیر به‌سزایی در گسترش و ارتقای روش تاریخ‌نگاری معاصر در ایران داشته است. بررسی سایر گزینه‌ها:

رد گزینه «۱»: در این گزینه، سه مورد نخست صحیح هستند، اما مورد آخر اشتباه می‌باشد و شکل درست آن «ایجاد مراکز تحقیقاتی و نشریات تخصصی در حوزه مطالعات تاریخی» است.

رد گزینه‌های «۲» و «۳»: این گزینه‌ها عوامل شکل‌گیری تاریخ‌نگاری معاصر در ایران می‌باشند که شرایط و بستر مناسب را برای ظهور آن فراهم کردند، اما صورت سؤال از ما عوامل گسترش و ارتقای روش تاریخ‌نگاری معاصر در ایران را خواسته است که با عوامل

شکل‌گیری آن متفاوت است. (ربیع) (پایه دوازدهم - درس اول - صفحه ۶) (متوسط)

۷- گزینه «۲» - علاوه بر انقلاب مشروطه، رویدادهای مهم دیگری همچون نفوذ و دخالت کشورهای استعمارگر، جنگ‌های جهانی اول و دوم و اشغال ایران، جنبش ملی شدن نفت و انقلاب اسلامی تأثیر عمیقی در بینش مورخان ایرانی گذاشتند و توجه آنان را به دیدگاه‌ها و جنبه‌های گوناگون علل و نتایج این حوادث جلب کردند. بررسی سایر گزینه‌ها:

رد گزینه‌های «۱»، «۳» و «۴»: این گزینه‌ها، نکته مشترک بین تمامی وقایع تاریخی ذکر شده نیستند و هر کدام در یکی از موارد بیش‌تر و در موردی دیگر کم‌تر به چشم می‌خورند.

برای مثال در گزینه «۴»، مسئله نظامی، تنها در موارد (ب) و (پ) مشهود و پررنگ است و در سایر موارد نقش چندانی ندارد، اما نکته ارائه شده در گزینه «۲» بین همه حوادث مذکور مشترک است و در تمامی آن‌ها به‌طور یکسان دیده می‌شود.

(ربیع) (پایه دوازدهم - درس اول - صفحه ۶) (متوسط)

۸- گزینه «۲» - اگر محقق از اسناد استفاده کند، باید از اصالت سند و جعلی نبودن آن مطمئن شود. بررسی سایر گزینه‌ها:

رد گزینه «۱»: در مرحله دوم پژوهش، پرسش‌ها علاوه بر آن‌که هدف پژوهش را مشخص می‌کنند، مانع از بیراهه رفتن پژوهشگر از مسیر درست پژوهش می‌شوند.

رد گزینه «۳»: در مرحله نخست، محقق باید موضوعی را برگزیند که دارای منابع و اطلاعات کافی باشد.

رد گزینه «۴»: کار مورخان در مرحله پنجم، شباهت بسیاری به کار آگاهان پلیس دارد.

(سراسری خارج از کشور انسانی - ۱۴۰۱ با تغییر) (پایه دهم - درس اول - صفحه ۶ و ۷) (دشوار)

۹- گزینه «۳» - محتوای سنگ‌نوشته‌های بیستون و تخت‌جمشید نشان می‌دهند که گاه‌شماری خورشیدی - قمری بابلی در قلمرو هخامنشیان رواج داشته است، اما ماه‌ها براساس فرهنگ و آیین ایرانی نام‌گذاری شده بودند. در دوره اشکانیان، گاه‌شماری‌های بابلی، سلوکی و اوستایی متداول بود. در دوره ساسانیان، گاه‌شماری اوستایی که گاه‌شماری دینی زرتشتیان (زردشتیان) محسوب می‌شد، در ایران رایج شد.

(ربیع) (پایه دهم - درس دوم - صفحه ۱۴ و ۱۵) (متوسط)

۱۰- گزینه «۳» - باستان‌شناسان مراحل زندگی انسان‌های پیش از تاریخ را براساس نوع اقتصاد معیشتی و ابزارهای متناسب با آن به دوره گردآوری خوراک و دوره تولید خوراک تقسیم کرده‌اند. بررسی سایر گزینه‌ها:

رد گزینه «۱»: شواهد باستان‌شناسی نشان می‌دهد که نخستین انسان‌واره‌ها حدود ۴ میلیون سال پیش در علفزارهای آفریقا می‌زیستند و بعدها گروه‌هایی از آنان به اروپا و آسیا کوچ کردند.

رد گزینه «۲»: پیش از تاریخ، به دورانی طولانی از زندگی انسان گفته می‌شود که با ظهور او در پهنه گیتی آغاز شد و تا اختراع خط و گسترش تمدن در حدود ۵۰۰۰ سال پیش به طول انجامید.

رد گزینه «۴»: سنگ، اصلی‌ترین ماده‌ای بود که انسان‌های نخستین از آن برای ساختن ابزار استفاده کردند. (ربیع) (پایه دهم - درس چهارم - صفحه ۳۰ و ۳۲) (متوسط)